

les gàrgoles i l'Obama

DOLORS FONTCLARA

l'historiador Carreras i Candi en la revista núm. 3 de "Lo Castell de Burriach", estava situada en el núm. 1, avui núm. 38. En la façana d'aquesta casa hi podem veure, molt cuidada, una fornícula o capelleta amb un Sagrat Cor, però en el temps què era botiga, la imatge era de la Puríssima, que és patrona i advocada dels botiguers. A principis del 1900 és va traslladar el negoci a la casa núm. 14 del mateix carrer, avui núm. 27, la casa és deia can Cargol, però des d'aquell moment tothom la va conèixer con cal Moreno. Per diverses raons, d'espai o de logística la botiga-magatzem té un nou emplaçament en altre carrer, i enguany la Generalitat els ha concedit el títol de Comerc Centenari. Tot un honor !

No queden gaires establiments argentonins que puguin presumir de centenaris, però en queden, si senyor, i aquesta continuïtat tramesa de pares a fills d'amor envers un ofici, dona prestància a ells i a tot el poble.

De la nostra vila que havia estat eminenment agrícola, també queden, no gaires, explotacions agràries que han passat durant segles de pares a fills, per a ells, per aquesta pagesia que de ser omnipresent ha passat a ser només testimonial, reclamo aquí públicament i a qui correspongui, el títol d'empreses centenàries.

És veritat que un diploma poca cosa diu, però és una manera de certificar el treball, l'esforç, les angúnies, les suors, les tristeses i també les alegries que han reportat la dedicació a un ofici. I els catalans d'això en sabem un munt. Valga'm Déu, quantes coses he recordat al veure les entranyes al descobert d'aquest tram de l'actual carrer Gran, del Fermin Galan de la meva infantesa, del Carles Padrós dels meus pares, resumint, del carrer del TORRENT dels meus avis i rebesavis.

No sé si els culpables han estat l'empatx radiofònic-televisiu o l'oportunisme de la professora de l'aula sènior d'Art, –en induir-nos a relacionar les grans cúpules del Renaixement del Vell Continent amb les actuals del Nou Món–, però el cert és que ahir vaig somniar l'Obama. Un Obama que, després de deixar-se fotografiar desfilitant triomfalment sota la Cúpula del Capitoli, venia a Argentona a descansar i a passejar d'incògnit pel Carrer Gran. Un carrer molt més estret que l'Avinguda Pensilvània, –sense arribar a ser-ho tant com el d'en Josep Pla– però que té l'honor d'haver estat sempre l'eix principal de comunicació de la vila, tot i que ara deixarà de ser-ho per un temps i sense consens, cosa que no vaig voler explicar al *Big Barack* ja que altres problemes té, pobre noi!

Vaig decidir convidar-lo a berenar, que bona falta li feia, primer pel *jet lack* i després, per l'enrenou dels primers dies del mandat. Tot caminant cap a casa li vaig mostrar el mal anomenat centre històric: el "Forat de la Necròpolis", la "Zona 0" a la Plaça del Bombardeig, el que queda de la "Casa i Jardí Modernistes" d'en Puig i Cadafalch, la reducció de la "Plaça de Vendre", la poc explotada "Casa Gòtica" i la nostra joia local, el Museu del Càntir, la façana del qual no és ni renaixentista, ni barroca, ni neoclàssica, ni res, però que té l'honor d'estar a la *Plaça de Missa*. I per acabar, l'Església de Sant Julià, famosa al Maresme per les seves gàrgoles: per les quatre situades a cada un dels angles del campanar del s. XVI, i les deu que envolten la Capella del Sagrament que

va reconstruir el 1897 el mateix Puig i Cadafalch, quan estiuejava a pocs metres d'allà.

L'Obama em va confessar que desconeixia la paraula "gàrgola" abans d'aterrar a Argentona. Vaig haver d'explicar-li que venia del francès "gargouille" ("gargouiller": produir un soroll semblant al d'un líquid quan passa per un tub) i que designa un element que serveix per desaiugar teulades. Els constructors d'esglésies de l'edat mitjana, segurament per la moda dels bestiaris, eren molt amants de fer-les en forma d'animal o d'éssers diabòlics, sovint basats en mites que per a ells ja eren antics. Construïen així les gàrgoles de les catedrals, sobretot de les gòtiques, també per espantar els mals esperits, en una època en què també n'hi havia molts, i de mal controlar. Les boques de les gàrgoles havien de ser, doncs, grosses per a poder escopir les malediccions divines i protegir els fidels. El cos de les gàrgoles és el d'unes criatures semblants als humans però amb ales, intel·ligents, de gran força i molt agressives. La majoria només viuen de nit, perquè de dia, són estàtues de pedra. Arribats aquí li vaig ensenyar català amb allò de *pedra tires, pedres tiraràs i de pedra et quedaràs* que lligava més amb el tema que el del *setze jutges*....

A les sis en punt, hora nostra, poc abans que es fes fosc i les gàrgoles de l'església de Sant Julià prenguessin vida, quinze Mossos d'Esquadra i cinc Guàrdies Municipals muntaven guàrdia fora de casa, mentre jo ofería al convidat famós unes torrades de pa de pagès ("els pagesos aquí són forners?" em va preguntar) ben fregades amb all i generosament amorosides amb oli d'oliva de les Garrigues, mentre

una servidora s'esplaiava amb les excel·lències de la dieta mediterrània. Menjava de gust, mastegant a poc a poc (per "l'slowly food"?), però jo el veia amoïnat. Per això vaig intentar tranquil·litzar-lo, ara, xerrant sobre les funcions decorativa i pràctica dels esmentats animalons petris, tot suggerint-li que en tornar a la Casa Blanca demanés a les seves filles que li passessin una pel·lícula anomenada "*El Geperut de Notre Dame*", de la *Disney* on també n'hi surten. O que sinó, quan vagi a París a sopar a ca la senyora Bruni, si el porten a passejar pel Sena, aprofiti per contemplar l'autèntica *Notre Dame*: allà hi podrà veure algunes de les gàrgoles més antigues del món.

No se'n va sortir gaire bé de beure vi a galet amb un porró que, per allò del *típic catalonish*, vaig rescatar de les golfes per a ell. En canvi, es va ben engrescar amb una altra novetat, aquesta amb got glaçat: un xarrup d'aquella ratafia que cada dos anys em regala el consogre, beuratge màgic-espiritual que, teòricament, havia de servir per refrescar-li la cremor de l'all terrenal, alhora que per convocar els pocs bons esperits que queden. I de fet, els devia convocar, de tal manera que, al cinquè gotet ja feia plans per adaptar les

nostres gàrgoles "modernistes" a la cúpula del Capitoli, just als peus de la senyora Llibertat; i les "medievals" al terrat de l'edifici de la Casa Blanca, tot esperant que el Departament de Seguretat d'Interior i la FBI li agraeixin aital esperit pacifista de col·laboració en aquest tema tant d'avui com és la seguretat preventiva.

Em vaig despertar quan tot just clarejava, ben arraulida i una mica suada, suposo que per la tensió d'una visita tan inusual, però plena d'emoció i alegria d'haver pogut contribuir, ni que fos mostrant a la menuda la meua geografia al nou president dels EUA, una mica negra, una mica déu que, durant molts mesos, ha estat dient a tort i a dret que "junts hem de canviar el món", cosa que no està gens malament, i més ara que estem estudiant el concepte de l'Home Nou a la classe d'art del Renaixement.

Confio en ell i sé que no s'endurà al seu país les gàrgoles del meu poble. En tot cas, quan vegi que té l'economia una mica més enfocada, li demanaré una molt minsa ajuda de 70.000 € o 80.000\$ per acabar de restaurar-les. A canvi, el convidaríem a l'acte d'inauguració en què les Corals Locals Unides li podrien interpretar "*l'Al·leluia*"

de la Missa de la Coronació de Händel, ja que em consta que el dia de la seva, el 20 de gener del 2009, ningú no li va cantar, ni la gran Aretha Franklin, que és més negra i menys deessa que ell, però que canta millor. Tot això, és clar, va per llarg ja que primer ha de desmantellar Guantànamo, universalitzar la seguretat social, encimentar els forats dels grans bancs, anivellar l'atur, etc.

De totes maneres i per acabar, anunciar que, quan la història del primer president afroamericà hagi agafat solera, disposarem d'un nou model de cúpula per a la història de l'art universal: la **Gàrgocúpula**. Res de nou, de fet, perquè seguirà sent el mateix recurs creatiu de sempre: intentar avançar a partir de recreació de formes, idees, filosofes, creences o necessitats. Si les gàrgoles medievals eren per a fer fugir mals esperits i alhora conduir l'aigua de pluja, les capitelines podrien servir per a recuperar somnis i il·lusions perdudes, en una època en què tot està inventat, estructures i proporcions incloses, siguin del continent que siguin.

Signat: Dolors Fontclara,
el 24 de gener de 2009
(Transcripció: **Rosa Vila**)